

POSITIEF NIEUWS EN NATUURSCHADE DOOR KLIMAATBELEID ONBENOEMD

Klimaatexamen verkoopt narratief met bangmakerij en eenzijdige informatie

Van 15 tot 30 mei maakten meer dan 3000 mensen op 123 locaties in Nederland de tweede editie van het Klimaatexamen, bedoeld om “op basis van wetenschap inzicht te geven in klimaatverandering en duurzame oplossingen”. Critici noemen het een eenzijdig verhaal met misleidende informatie dat inspeelt op angsten van mensen. Goed of geruststellend nieuws over het klimaat en de enorme kosten van het klimaatbeleid worden genegeerd.

Danielle van Wallinga

Het Klimaatexamen, een idee van Joost Brinkman, verbonden aan het bureau Darel Education in Rotterdam, wordt breed gesteund door overheid en bedrijfsleven. Het wordt gesponsord door de provincies Utrecht, Noord-Holland, Zeeland en Zuid-Holland en heeft als partners onder meer het KNMI en de Universiteit Utrecht. Energie Beheer Nederland (EBN), het staatsbedrijf dat in het verleden voor de staat de opbrengsten uit de Nederlandse gasvelden incasseerde, noemt zichzelf een “trotse partner”. Werknemers van EBN, Rabobank, KNMI en “vele andere organisaties” hebben meegedaan aan het Klimaatexamen. Organisator Darel Education wordt op zijn beurt weer gesponsord door de staatsbedrijven EBN, Gasunie, Tennet en de havenbedrijven van Amsterdam en Rotterdam. Het examen wordt daarnaast gesteund door de Europese Commissie. Het maakt deel uit van het European Climate Pact. Dat is weer een onderdeel van de Green Deal van de EU, het honderden miljarden euro's kostende project dat de EU ‘klimaatneutraal’ moet gaan maken in 2050.

In heel Nederland konden en kunnen mensen vrijwillig deelnemen aan het examen “waarvoor je niet kunt zaken”, zowel op plekken als scholen en

Wetenschapsjournalist Marcel Crok, directeur van stichting Clintel, die kritisch is op het gevestigde klimaatnarratief, nam deel aan het examen. “Het Klimaatexamen dringt jou als deelnemer het door de organisatie verkozen klimaatnarratief op”, stelt hij vast. “De mens verandert het klimaat in rap tempo, maar gelukkig hebben we duurzame oplossingen. Dat zijn vooral wind- en zonne-energie en minder vliegen.”

Inhoudelijk valt er nogal wat af te dingen op de beweringen die de deelnemers krijgen voorgeschoteld. Zo claimt het examen dat het aandeel duurzame energie in 2024 23 procent was, ten opzichte van 77 procent fossiele energiebronnen als steenkool, aardolie en aardgas. “Een boekhoudkundige truc”, volgens Cyril Wentzel, voorzitter van De Groene Rekenkamer, die overheidsbeleid op het gebied van milieu, klimaat en energie

WAT ZAL ER PLAATSVINDEN ALS WE NIET DIRECT ONZE CO2-VOETAFDruk VERKLEINEN? A: RAMP B: CATASTROFE C: APOCALY... WACHT EENS EVEN!

Illustratie: Wilfred Klop

Het iconische beeld van de eenzame ijsbeer op een ijsschots als uithangbord van de ‘klimaatcrisis’ wordt ook van stal gehaald

universiteiten, overheidslocaties en bedrijfslocaties als online. Van die laatste mogelijkheid maakten tot dusver slechts zo'n 5.000 mensen gebruik. Doel van het examen is om “bewustwording” over klimaatverandering te vergroten en mensen tot actie te bewegen. Het Klimaatexamen behandelt oorzaken en gevolgen van klimaatverandering en reikt tevens de ‘duurzame oplossingen’ aan. Volgens de website zorgt een examencommissie voor de wetenschappelijke borging van het examen, maar de antwoorden op de vragen worden nergens direct met bronnen onderbouwd. Kritische vragen van De Andere Krant aan zowel het Klimaatexamen als Joost Brinkman bleven onbeantwoord.

kritisch analyseert. “Dat cijfer is bewust misleidend.” Volgens het CBS was het aandeel hernieuwbare energie in Nederland 17 procent in 2023, maar daarvan was 34 procent biomassa, wat niet erg klimaatvriendelijk of duurzaam is, en ook nog eens een deel ‘warmtepompen’, wat helemaal geen bron van energie is. In de EU lag het aandeel duurzame energie gemiddeld op 19 procent, maar daar zit nog een flink deel waterkrachtstroom in. Zon en wind komen samen niet boven de 10 procent uit. Van zonne-energie wordt gezegd dat het de snelst groeiende vorm van energie is, waarvan de kosten bovendien spectaculair dalen, wat je volgens het examen van kolencentrales niet kunt zeggen. Dat is

nogal misleidend: het is logisch dat van een nieuwe vorm van energie de kosten meer dalen dan een van langer bestaande, maar de kosten van zonne-energie zijn nog altijd fors hoger dan die van kolencentrales. ‘Snelst groeiend’ klinkt indrukwekkend, maar als je begint met een miniem aandeel, zoals zonne-energie, dan ‘groeit’ je procentueel sneller. In absolute termen groeit energie uit kolencentrales nog altijd veel meer dan energie uit zonnepanelen. Wentzel noemt het examen “feitenvrij”. “Het

‘theoriegedeelte’ oogt als een verzameling van advertorials, onder meer van batterijbedrijven en zonnepaneelleveranciers en daarnaast bijdragen van het KNMI, Netflix (David Attenborough), de VPRO en Milieu Centraal.”

Bert Weteringe, vliegtuigbouwkundig ingenieur en auteur van het boek Windhandel, dat vernietigende kritiek levert op windturbines, vindt het onjuist om windenergie als duurzaam te bestempelen, zoals het examen doet. “De inzet

van grootschalige windenergie is verre van duurzaam en zelfs zeer schadelijk voor natuur, milieu, de samenleving en menselijke gezondheid", stelt hij.

Crok vindt de stelling in het examen dat klimaatschade zes keer duurder zou zijn dan klimaatbeleid "het meest lachwekkend". Dit druist volgens hem in tegen de conclusies van rapporten van toepconomen als Richard Tol en Nobelprijswinnaar William Nordhaus, die juist stellen dat de kosten om onder 2 graden opwarming te blijven veel hoger zijn dan de baten. Deze rapporten zijn uitgebracht door het IPCC, de Klimaatcommissie van de Verenigde Naties waarop het wereldwijde klimaatbeleid is gebaseerd. In het Klimaatexamen wordt nergens ingegaan op de gigantische kosten van het klimaatbeleid. In Nederland gaat minstens 10 miljard euro per jaar naar directe klimaatsubsidies. De indirecte kosten zijn moeilijk te becijferen. Vanuit de EU gaat het om honderden miljarden. Alleen al aan een beperkt doel als waterstof geeft de EU tussen 2021 en 2027 260 miljard euro uit. In Duitsland gaat het om minstens duizend miljard euro subsidies vanaf de eeuwwisseling, met een mager resultaat: nog altijd dragen wind en zon in Duitsland voor minder dan 10 procent bij aan de energievoorziening. Dergelijke ongemakkelijke feiten komen in het examen niet aan bod.

Het examen laat zien dat het CO₂-gehalte in de laatste anderhalve eeuw fors is gestegen, tot zo'n 430 ppm. De grafiek gaat terug tot het jaar 1000. "Wat ze niet laten zien", zegt lucht- en ruimtevaartingenieur Coen Vermeeren, is dat "de huidige 430 ppm niet ver ligt boven het minimum van 200 waarbij al het leven op onze planeet uitsterft, en veel lager dan de vroegere 8000 ppm waarbij de natuur floreerde".

Het examen legt een directe link tussen klimaatverandering en natuurrampen zoals zware regenbuien in Hengelo

"Een boekhoudkundige truc. Dat cijfer is bewust misleidend."

en de zware regenval in Valencia eind 2024. "Iedere ramp met slachtoffers en veel schade is natuurlijk verschrikkelijk", zegt Crok, "maar het is misleidend om de gebeurtenissen in Valencia een-op-een te koppelen aan klimaatverandering. Het aantal weersextremen zoals overstromingen daalt en ook het aantal slachtoffers als gevolg van extreem weer is de afgelopen eeuw met 98 procent afgenomen. Door toegenomen welvaart zijn we wereldwijd veel beter in staat ons te wapenen tegen weersextremen. Dat is een positief verhaal dat onbenoemd blijft in het examen."

Frank Silvis, wateringenieur en oud-directeur van Vitens, wijst verwaarloosde infrastructuur en slechte stadsplanning aan als oorzaak van de overstromingen in Valencia. Het verband tussen het Spaanse noodweer en de door de mens veroorzaakte klimaatverandering noemt hij in De Andere Krant van 15 november 2024: "een leugen van de bovenste plank", aangegeven om het klimaatverhaal te voeden. Het weer wordt volgens hem gemanipuleerd om mensen angst aan te jagen en vervolgens te controleren. Vermeeren bevestigt dat er sinds de Tweede Wereldoorlog grootschalig gewerkt wordt aan technologie om het weer te manipuleren. De bewijzen hiervoor — onder meer honderden patenten — beschrijft hij uitgebreid in zijn boek *Verduisterende praktijken*. "Met dit klimaatverhaal zijn ze aan het witwassen wat ze al jarenlang aan het doen zijn", is zijn overtuiging.

Het iconische beeld van de eenzame ijsbeer op een ijsschots als uithangbord van de 'klimaatcrisis' wordt ook van stal gehaald in het examen. De boodschap van dit beeld is inmiddels al meermaals ontkracht. Klimaatverandering heeft er niks mee te maken, de ijsberenpopulatie neemt toe en ijsberen zijn uitstekende zwemmers, schreef oud PvdA-politicus Jules de Waart bijvoorbeeld in zijn boek 'Geloof niet alles'. Volkskrant-journalist Maarten Keulemans ontdekte dat het om een gephotoshopte ijsbeer gaat, bekend als 'Bogus de Beer', die ten onrechte talloze keren in media en zelfs in Science verscheen — waarvoor het blad excuses aanbood.

Volgens Crok stuurt het examen deelnemers doelbewust richting gedragsverandering met "zogenoemd duurzame oplossingen" zoals CO₂-compensatie bij vliegtickets en minder vleesconsumptie vanwege het landgebruik. Weteringe vindt dat laatste hypocriet: "Windturbines vergen zo'n 140 keer meer land dan een kernreactor voor dezelfde energieopbrengst. En hoe groter de turbines, hoe meer ruimte ze innemen."

Vermeeren denkt dat dit soort exercities en de angstmanipulatie die ermee gepaard gaat, wordt ingezet om een sociaal kredietsysteem uit te rollen, zoals in China, waarmee mensen kunnen worden gecontroleerd. "De mensheid is de CO₂ die ze willen verwijderen." Ook Wentzel denkt dat de zogenaamd 'uitsluitloze' toekomst "slechts te bereiken is door drastische maatregelen zoals bevolkingsafname, bijvoorbeeld via een gezondheids crisis, oorlog, het sluiten van industrieën en het terugschreeven van onze welvaart". Volgens hem zijn dit geen theoretische scenario's, maar ontwikkelingen die nu al gaande zijn. ■

► **Zie ook de Sanity check van het Klimaatexamen door de Groene Rekenkamer: dak.nl/sanity-check**

Fotografie: Joost Brinkman | Het Klimaatexamen

Klimaatexamen gaat niet in op vragen

Darel Education, organisator van het Klimaatexamen, is een bureau dat 'energietransitie-masterclasses' organiseert voor het voortgezet onderwijs en het mbo. Joost Brinkman van Darel, die het examen bedacht, was in het verleden betrokken bij *smart city*-initiatieven in Nederland, zoals het EU-project *Transform*, dat ruim 7 miljoen euro subsidie kreeg om strategieën te ontwikkelen voor 'slimme', koolstofarme steden. Hij is medeoprichter van het bedrijf Sinkit, dat projecten uitvoert — tot nu toe alleen in ontwikkelingslanden — om CO₂ uit de atmosfeer te verwijderen en zo "de koolstofkringloop te herstellen en ons klimaat te stabiliseren". In een interview met Change Inc vertelt hij dat hij sympathiseert met Extinction Rebellion en "netjes gearresteerd" werd tijdens een van de acties van de klimaatactivisten. Wij stelden zowel het Klimaatexamen als Brinkman vragen over onder meer de financiering van het examen, de bronnen die zijn gebruikt en mogelijke belangenverstrengeling, maar ontvingen geen antwoord.

Bruinvisverstoringsdagen

Klimaatminister Sophie Hermans wees op 16 mei opnieuw een kavel in de Noordzee aan tot windindustriegebied. Het gaat om Nederwiek Kavel 1-A, een oppervlak van 150 vierkante kilometer op ruim 100 kilometer uit de kust. Het kabaal dat de toekomstige bouw bij het in de bodem slaan van tenminste vijftig turbines mag maken is maar liefst 164 decibel. Dat is miljoenen malen harder dan het geluid van een opstijgende F35-straaljager. Bij 120 decibel is vastgesteld, dat walvisachtigen op de vlucht slaan. In 2040 zouden maar liefst 2500-4000 van die turbines erbij moeten komen.

Volgens de Milieu Effect Rapportage (MER) van Hermans wordt de zeenaatuur niet aangetast. Dat zou het berekende effect aantonen op een kleine walvisachtige, de bruinvis. De overheid bepaalde zelf in 2018, dat 5 procent van de 'gemiddelde' Nederlandse bruinvispopulatie mag sneuvelen voor klimaatambities. Voor tien windprojecten mochten 2550 walvissen sneuvelen, van de 'gemiddelde' (geschatte) populatie van 51 duizend dieren. "De conclusie, die in het KEC 4.0 (Kernteam Ecologie Cumulatief RZ) nader is onderbouwd, is dat de bruinvispopulatie deze reductie kan dragen", aldus Hermans.

Om eigen projecten te kunnen toetsen aan die norm, fabriceerde het KEC voor het Klimaatministerie een papieren fictie: "bruinvisverstoringsdagen". Een bruinvisverstoringsdag is een heidag waardoor één miniwalvisje in het projectgebied wordt verjaagd/gedood. Nederwiek zou exact 57125 'bruinvisverstoringsdagen' opleveren. Er worden dus 57125 papieren walvisjes een dagje verjaagd. Of 57,125 bruinvisjes, die duizend dagen van huis zijn. In de rekenkundige logica van de overheid kunnen er namelijk duizendste walvisjes achter de komma bestaan. Gewillig papier en wetenschap op bestelling moffelt de bruinvis weg als obstakel.

In 2014 stelde het ministerie van LVVN nog, dat die bruinvis in 'matig ongunstige toestand' zou verkeren. Daarom moesten langs de Noordzeekust allerlei gebieden voor de garnaalvisserij gesloten worden. Maar datzelfde ministerie haalde de bruinvis in 2020 plots van de Rode Lijst met bedreigde diersoorten. In 2020 riepen het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Wageningen UR dat de populatie sinds begin van de metingen (1991) "verzevenvoudigt" zou zijn. Belangrijkste bedreigingen zouden nu "verstikking in visnetten" zijn. En bruinvissen zouden

door hongerige grijze zeehonden worden opgegeten.

Wageningse biologen traden op in landelijke media om dit narratief te verkopen. Terwijl ze zelf kunnen weten dat hun conclusies op lucht zijn gebaseerd. Het blijkt namelijk dat de telmethode van Wageningen UR gegoochel met papieren bruinvissen mogelijk maakt. Zodat ze nu met 164 decibel door de MER zwemmen. Dat walvisje spotten doen twee biologen vanuit een vliegtuigje, met 160 kilometer per uur op 180 meter hoogte boven de Noordzee. Zij tellen dan in een handvol tellagen per jaar, hoeveel bruinvissen op liefst 57 duizend vierkante kilometer Noordzee-oppervlak zwemmen.

Sinds 2014 tellen ze alleen nog in juli. En alleen wanneer het minder dan windkracht 3 waait.

Een bruinvis kun je alleen heel kort zien, wanneer deze 10-15 seconden boven water komt om te ademen. Dat doen bruinvissen ongeveer tien keer per uur. Alleen twee helderzienden kunnen zo, zoevend over de zee, een nauwkeurige trend schatten. Bruinvisstellingen zijn dus niet meer dan een slag in de lucht. De populatie-omvang die het CBS-berecht opgaf voor haar 'trend', stamt uit twee telrondes in het najaar van 2010 en

RYPKE ZEILMAKER

De overheid bepaalde in 2018 dat 5 procent van de 'gemiddelde' Nederlandse bruinvispopulatie mag sneuvelen voor klimaatambities

het voorjaar van 2011. Toen — veertien jaar geleden — waren er respectievelijk 26 duizend dieren en 86 duizend dieren.

Heb je op het totale Noordzee-oppervlak al een foutmarge van tien-duizenden walvissen, dan wordt die foutmarge statistisch oneindig groot, wanneer je die projecteert op een kleiner oppervlak. Zoals van één windproject. Toch is dat wat de overheid met haar MER-partner steeds doet, zich baserend op de 'data' van Wageningen UR. Zij reikt bij een windproject als IJmuiden Ver bijvoorbeeld met 0,721 bruinvis per vierkante kilometer in de zomer. Tot de duizendste papierwalvis achter de komma nauwkeurig.

Wetenschappelijk gezien heeft deze doodzonde 'valse concreetheid', kort gezegd 'bullshit'. Ze vermenigvuldigen vervolgens het oppervlak van het project met die 0,721 bruinvis. En plots weet je of je 'de norm' in 'bruinvisverstoringsdagen' niet hebt overschreden. De overheid besteld dus haar eigen wetenschap. En ze bepaalt haar eigen papieren norm. Vervolgens toetst zij de ene papieren fictie aan de ander. En zo wordt het vooraf bepaalde doel gehaald: je mag natuur slopen voor 'het klimaat'. ■